

L' Illegeta
L' ILERGETA

BUTLLETÍ DE LA LLIGA REGIONALISTA

DE

LLEYDA

ANY I : ABRIL 1923 : NÚM. 1

Les dames elegants
vesteixen a can Rexach

Plaça de la Sal, 13

Telèfon 411

L'ILERGETA

BUTLLETÍ DE LA LLIGA REGIONALISTA

PREUS DELS ANUNCIS

Una plana	27 pessetes	trimestre
Mitja plana	14 pessetes	»
Quart de plana	8 pessetes	»
Octau de plana	5 pessetes	»

L' ILERGETA

BUTLLETÍ MENSUAL DE LA LLIGA REGIONALISTA

Ama l'honra de ta Ciutat e de ta Terra.—FRA ANSELM TURMEDA.

ANY I

LLEYDA, ABRIL DE 1923

NÚMERO 1

EL NOSTRE BUTLLETÍ

Entre els elements nacionalistes lleidatans que no tenen plantejada cap qüestió prèvia en el seu ideari polític, era cosa sentida la conveniència de posseir un orgue d'expressió, per modest que fos, adés com a mitjà de comunió espiritual entre els que essent empesos per uns mateixos sentiments, resten dotats de temperament anàleg, adés com a mitjà de puntualitzar amb oportunitat el pensar col·lectiu davant dels problemes generals i els de caire particular que puguin afectar-nos.

A l'escalf d'aquesta necessitat, abans esmentada, s'apleguen avui uns quants fervents en catalanitat i sense altre ajut que l'amor que brolla de llurs cors per a quiscuna de les essencialitats que constitueixen el substràctum de la nostra ànima nacional, s'imposen el deure de donar expansió als sentiments llurs, d'una manera constant i metòdica, amb la present publicació, ben humil i modesta per cert, amb el fi d'anar estrenyent els llaços de germanor que són precisos, quan convé articular els esforços de tots amb tal d'aconseguir una eficàcia positiva en la realització de les aspiracions més volgudes.

Com és lògic, al donar començ a la tasca que tenim imposada, hom sent la pruija de produir-se tal com és, perquè mai per mai cap lector es mostri decebut quant a les esperances i il·lusions que podria formar-se. Francament confessem que sentim, en tota la seva integritat, el nacionalisme polític; que en aquest respecte, el nostre pensament no té fites de cap mena i que acceptem totes les conseqüències lògiques que d'aquest fet es deriven. Aspirem abans que tot i per damunt de tot, a una Catalunya lliure, rica i plena;

lliure, en el sentit que pugui disposar dels seus destins segons la voluntat de la majoria dels seus fills, fruit dels orguens adequats per a plasmar amb el seny de la raça les modalitats del seu viure; rica, en el sentit que totes les fonts de treball restin assegurades d'un mode permanent i que totes les conquestes materials de la civilització siguin emprades d'acord amb la potencialitat econòmica de la Pàtria fins en els llocs més apartats i recòndits; plena, en el sentit que per sa cultura i virtuts de tota mena, pugui presentar-se davant del món amb contingut propi i vestimenta característica i amb una executòria que li assenyali un lloc distingit i influent entre els pobles cultes de la terra.

Al costat d'aquest fons nacionalista, que no pot ésser superat per cap altre sector dels nostres, hi posem una tàctica ben clara i ben definida. En primer terme, creiem que cal perseverar en una actuació divulgadora dels principis essencials de la nostra doctrina, desfent errors i prejudicis, neutralitzant influències estranyes i destruint els corrents tradicionals i propis dels que apareixen com a resultat de barreges impures. En segon lloc, considerem que entre tant arribi la plenitud dels temps, cal tenir l'agilitat necessària i la ductilitat consegüent per a adaptar l'acció combativa a les circumstàncies del moment, destruint d'una a una les arrels que el centralisme enemic ha anat escampant i arrapant al nostre terror i construint carreu sobre carreu l'edifici secular de la nacionalitat, amb el fi de plasmar en la vida del poble aquella part del nostre ideal que la realitat consenti.

Inspirat en aqueixes idees, que són les sostingudes per tots els que s'acoblen davall l'ensenyà de la nostra entitat política, irem publicant el Butlletí que avui surt per primera vegada a copsar l'atenció dels amics i consocis, lluint una vestimenta humil y modesta, però amb l'ardiment suficient per a emprendre una major volada si la fervor patriòtica ho exigeix.

LA REDACCIÓ.

PUNTUALITZANT

La nostra posició dins del marc de la política local, ha sigut sempre i continua essent ben clara i ben diàfana.

Fa uns cinc o sis anys entràrem a formar a les rengleres de Concentració Popular, aplec de partits diversos i fins d'oposades tendències en distints aspectes de la vida social i política, i fermes en els compromisos que vàrem contraure, hem vingut lluitant constantment al costat dels homes de «Joventut Republicana», fins que les circumstàncies han vingut a alterar el quadre de distribució de les variades forces que actuen en la vida pública lleidatana.

Nosaltres, els regionalistes, ingressàrem a l'agrupament de Concentració Popular, amb la idealitat nacionalista que és el nervi de la nostra actuació i amb una personalitat pròpia i definida, que no podia confondre's amb la dels altres sectors que coincidiren en aquell moviment de caràcter democràtic. Recordem que en la conjunció, s'anaren precisant les bases sobre les quals havia d'actuar en el futur, i, entre elles, n'hi havia una de tan fonamental i tan singular com la que es referia a la qüestió de l'Alcaldia. Profundament y sincerament autonomistes, nosaltres no podíem desconèixer que la pedra de toc de la llibertat municipal rau en el fet de que tot Ajuntament pugui determinar per la voluntat plena dels seus regidors, la persona que deu regir i orientar els destins de la ciutat, i inspirant-nos en aquest criteri, soscriguèrem l'aspiració de la Batllia popular.

Aquest i els altres principis en què descansava la força moral de Concentració, foren observats constantment per nosaltres; amb lleialtat i bona fe col·laboràrem en l'obra dels nostres aliats un dia i un altre dia; amb la major fermesa acomplírem els nostres compromisos tant en els temps en què les regnes del Govern municipal sigueren confiades a Concentració, com quan foren a parar a les mans dels grups que restaven enfront nostre; tant en els jorns venturosos de victòria, com en els instants de derrota; i amb la mateixa lleialtat i bona fe seguírem encara col·laborant-hi, si la paraula empenyada per tots, per tots hagués sigut respectada.

Però arribà un jorn en què el sector més nodrit de Concentració cregué que calia arreconar o prescindir de l'ideari convingut i en una, en nostre concepte, perillosa aventura, es llençà als peus dels enemics actuals del nacionalisme català i gestionà li fos atorgada la Batllia de reial ordre.

El nostre autonomisme i l'honor que ens mereix la paraula que empenyàrem, ens impedí acceptar els fets consumats i ens creguèrem que els nostres aliats d'ahir havient abandonat la fortalesa, deixant en nostres mans la bandera que un dia enarbola la conjunció de forces de Concentració Popular.

Lamentem la fugida dels concentrats d'antany, però nosaltres amb tota valentia i fortitud costinuem i continuarem allà on erem. Amb gran satisfacció

per part nostra, recollim l'ideari i el propugnarem ara i sempre fins a veure'l plasmat en els costums polítics de la ciutat, fins a assolir la definitiva consolidació de aquest tros migrat d'autonomia municipal que podem obtenir pel nostre esforç i dins del marc estret de les lleis vigents.

Rescindit el contracte pels companys d'ahir, és lògic que restàrem en llibertat d'acció per a concloure'n d'altres en les condicions que ens semblessin acceptables i en qualque avinentesa que es presentés.

Nosaltres no volem ni devem entrar en la discussió dels fets i de les causes que els han precedit; els admetem tal com són sense remontar-nos als antecedents ni ficar-nos en les conseqüències; reconeixem en els altres el dret de desfer-se del pacte quan els paregui, sense donar-ne cap explicació ni justificar el canvi d'opinió; però pel mateix motiu s'ha de reconèixer en nosaltres el de produir-nos segons la nostra consciència i el nostre criteri quan les coses varien en l'essència i en la forma.

Seria una posició molt còmoda que una de les parts contractants pogués fer i desfer, observar o alterar las bases d'un contracte, mentre l'altra part es vegés forçada a consentir en ell, malgrat les modificacions introduïdes contra la seva voluntat i en pugna amb els seus interessos.

Saldats els nostres compromisos pretèrits, restàrem en la posició expectant que sempre precedeix a tota virada en la línia de conducta, quan amb goig inefable observàrem com en el camp que fins suara s'havia mantingut allunyat de nosaltres, s'iniciava un corrent de caire autonomista, en especial en el punt concret de la Batllia popular, posició arrencada violentment al centralisme la qual tenim un interès decidit en conservar. La coincidència de criteri en aquest afer en portà d'altres sobre diverses qüestions que l'actualitat política anà posant damunt de la taula, per la qual cosa no té res d'estrany que el contacte establert d'una manera tàcita al principi, anés cristal·litzant amb el decurs dels dies, fins a arribar a la coordinació de les forces regionalistes amb les d' «Acció Lleidatana» amb el fi primordial de parar el cop amb que ens amenaçava el centralisme, posant-hi de part nostra la col·laboració sincera i entusiasta dels nostres companys i àdhuc el nom prestigiós que honora la candidatura per a les futures Corts espanyoles.

La nostra posició no pot ésser mes ferma; la mateixa fe nacionalista que ahir ens impel·lia a ajudar als que plantaven cara als enemics seculars de les aspiracions catalanesques, ens empeny avui a rebutjar la claudicació de principis haguda posteriorment i a apoiar l'altre sector que amb valentia es redreça davant dels greuges inferits a la Pàtria nostrada.

Som allà on érem; el nostre patriotisme plana per damunt de tots els partidismes i de totes les mesquineses.

EL NOSTRE CANDIDAT

Per primera vegada al districte electoral de Lleyda, tenim un candidat regionalista, fill de la nostra ciutat i que viu constantment entre nosaltres.

La Lliga Regionalista a l'escollir un nom, no podia estar més encertada, per quant el que ha sigut el seu President en els dos anys darrers, En Manel Florensa i Farré, és l'únic que en els moments actuals podia aspirar a la representació parlamentària d'aquestu comarca.

L'executòria del nostre amic tant en el seu pas per la Diputació i altres entitats lleydatanes com l'assolida al davant del Govern Civil de Logroño, unida a les seves dots de talent, d'equanimitat i de treball, són penyora ferma de què no restaran defraudades les esperances que feu concebre al cos electoral a l'assabentar-se de la seva proclamació.

La designació del nostre amic ha sigut acollida amb general aplaudiment, i tant en els llocs de reunió de la capital com en els rocles dels pobles, les paraules falagueres que hom hi copsa a cada moment, són la fermaça més segura del seu triomf.

Lleyda per fi, podrà tenir un representant propi; un representant que sentirà el ritme de la Ciutat i de la Terra, en tots els seus caires i en tota la seva intensitat; que li seran pròpies les seves dolors i les seves alegríes, els seus anhels i les seves cobejances de grandesa.

Per això tots els fills de Lleyda que amen de veres la terra que els vegé nèixer, es sobreposen als seus particulars punts de vista i es disposen a atorgar la seva confiança al ciutadà predilecte que en les hores gràvides que s'aveïnen sabrà posar a prova el seu esforç en la defensa de les coses que ens són més cares.

JUDICI D'EN SALMERON

Regirant papers vells, ha vingut a parar a les nostres mans un discurs del gran amic de Catalunya, en Nicolau Salmeron, en les paraules del qual s'hi conté una vera profecia, filla del coneixement singular que tenia l'honorable republicà respecte la política espanyola i els seus homes.

S'escorria el mes de juny de 1907 i en el Congrés s'estava discutint la resposta al missatge de la Corona i amb tal motiu els parlaments giraven al voltant de l'ideari sustentat per la Solidaritat Catalana i els triomfs electorals assolits per aquella conjunció de forces. Ocupava el poder l'il·lustre home públic N'Antoni Maura i el plebiscit de Catalunya havia sigut quasi bé unànim a favor de les aspiracions de la nostra Terra.

Al·ludit En Salmeron, intervingué en la palestra i de la peça oratoria amb que defensà el nostre plet, en treiem el següent paràgraf que enclou, com dèiem abans, una vera profecia.

Referint-se al procés de la Solidaritat i a les seves conseqüències afirmava:

«El resultado de la consideración, por superficial que sea, que yo acabo de exponeros, es este: porque nada en la historia se produce de súbito, porque todo en la historia es la resultante de un indefectible determinismo, porque las condiciones que han ido estratificando en el proceso de la historia determinan un resultado absolutamente ineluctable, yo digo que Solidaridad Catalana ha venido como una vigorosa protesta arraigada en el sentimiento de la propia personalidad de Cataluña contra todo lo que representa la vida histórica, la vida tradicional de España, el régimen imperante.

»Examinadlo si queréis de la superficie al fondo, y en ello hallaréis lo siguiente: lo más externo, lo más superficial es que Cataluña ha elegido de 44 diputados, 40, de 14 senadores, 14, y lo ha hecho en condiciones tales que ha obligado al Gobierno a desempeñar aquella función que es postulado del régimen representativo, la de amparador del derecho del ciudadano, la de mantenedor del orden público; y como a cada cual hay que darle lo suyo, yo cumplo un estricto deber de justicia declarando aquí que ejemplo semejante no se ha dado en España: de virtud cívica en Cataluña, de respeto a las manifestaciones de esa vigorosa virtud en el Gobierno.

»Y ese estado de la conciencia general en Cataluña—y aún cuando disto yo del señor Maura deber obliga—es que si en vez de ser su señoría el que preside el Gobierno hubiese sido un Gobierno liberal, el resultado de las elecciones hubiese sido el mismo, pero **sangre y lodo habrían manchado las actas de Cataluña.**

»No hago de ello excepción, porque estamos en tiempos en que la justicia obliga, y no hago de ello excepción sino a aquella representación que no es del partido liberal, sino del partido democrático de quien no tengo motivos para juzgar personalmente, ni estado de conciencia en Cataluña que me imponga el deber de manifestar ante el Parlamento que semejantes temores respecto de esa fracción democrática se abrigan».

Han passat prop de setze anys i les paraules del que fou un gran coneixedor dels homes de la seva època i dels partits tradicionals que constitueixen, són tan justes i tan oportunes, davant de les escomeses dels actuals governants contra les forces nacionalistes, contra Catalunya, que semblen escrites a propòsit per a jutjar l'actual lluita electoral, en la que hom apel·la a tots els mitjans per a fer surar els candidats afectes a la política centralista, i que malgrat tot no reïxiran per la voluntat ferma i decidida del nostre poble.

LA FESTA DE SANT JORDI

El patronatge de Sant Jordi data de tant temps que el seu origen el trobem embolcallat amb el ropatge gentil de la llegenda. Es conta que si al Comte de Barcelona, Borrell, II, li fou possible recobrar la capital de son regne caiguda en poder dels sarraïns tan sols amb els nou cents homes de paratge que l'ajudaren en aquesta empresa, es deu a què el gloriós Sant Jordi els guià en la lluita tot voltat de núvols i cavalcant en cavall blanc ostentant un llamp per espasa. Un segle més tard s'apareixia al rei d'Aragó, Pere I, qui es trobava combatent als alarbs de Saragossa en la batalla d'Alcaraç. Hi ha qui opina que des de aleshores la creu roja damunt de camp blanc s'és afegida a l'escut dels nostres Comtes sobirans.

Fins aquí la fantasia dels nostres avant-passats s'hi esplaia a son gust, però sigui com sigui cal convenir que el nom del gloriós cavaller encenia el foc patriòtics dels guerrers catalans que al crit de *Sant Jordi i Santa Maria, firam, firam*, es lliuraven al combat amb grant coratge i braó, segons contenen cronistes de tanta vàlua com el valerós Moncada.

De sempre els Comtes-Reis de la dinastia catalana l'honoraven amb institucions posades sota la seva invocació i amb altres actes encaminats a sa major glòria; però l'observança de la Festa en commeració del martiri del gentil Cavaller, fou declarada amb caràcter general i obligatòria en la Catalunya d'aquell temps, que demés de l'actual territori comprenia el Rosselló i la Cerdanya, en les Corts tingudes a Barcelona l'any 1456, per constitució perpètua en la qual es disposà fos guardada «com lo dia del Sant Diumenge» amb completa abstenció de tota feina temporal. En 1687, en virtut de concessió pontificia fou establert «que lo dia de dit gloriós st. fos dia de festa en Cathalunya per ço que dit gloriós st. es patro de dit Principat», segons pot llegir-se en el «Dietari» de l'antic Consell de Cent.

La Casa Reial la celebrava amb gran solemnitat, però on prenia un caràcter popular i patriòtic era al Palau de la Generalitat, en el claustre del qual hi fou bastida la formosa Capella coneguda de tots els barcelonis i admirada dels catalans per ses belleses artístiques. En ella hi tenia lloc el sant ofici al que hi assistien els tres Braços de la Generalitat i les primeres autoritats de la terra, com el Virrei, el Portant-veu del Governador General, els Consellers, el Veguer, el Bisbe, etc. i la noblesa catalana.

El sermó quasi en tot temps revestia un alt to patriòtic, per quant era costum que l'orador després de ponderar les virtuts de l'heroic Patró de Catalunya i en especial la seva fermesa en la professió de la fe cristiana, es dirigia als tres Braços i els el presentava com exemple de fortitud que devien imitar en la defensa de les llibertats pàtries.

Tan sols en circumstàncies excepcionals i greus deixà de solemnitzar-se ta diada, i comptats foren els anys en què no va haver-hi festes de cap mena.

Però un cop endogalada la Catalunya dels nostres amors i esvaïdes les sagrades llibertats al gest despòtic del primer borbó, la gloriosa festa del Sant Patró anà perdent la seva ufana i fins fa pocs anys es reduí a un senzill acte religiós i a la poètica fira de les roses en el pati que fou de l'Audiència.

Retornat el Palau al seu antic servei i creada la Mancomunitat de Catalunya, hereva directa de la Diputació general que tantes gestes escrigué en el llibre de la Història, sorgeix de nou la Festa i va guanyant cada dia en esplendor i gentilesa, i com en el temps vell, va estenen-se la seva observança a totes les contrades catalanes.

I és que la Festa de Sant Jordi, és la Festa nacional de Catalunya.

NOTICIARI

Salutació. Amb aquesta primera sortida del nostre *Butlletí*, dirigim una coral salutació a tota la premsa en general, però d'una manera particular als estimats confreres de terres lleydatanes que defensen, com nosaltres, les aspiracions nacionalistes, qualsevol que sigui el matís de la seva actuació per quant en ço que afecta als principis, no hi trobaran mai cap diferència fonamental que pugui separar-nos.

Candidats regionalistes. Demés del nostre candidat per la capital, en les presents eleccions aspiren a obtenir el favor del cos electoral els següents amics nostres: En Josep Mateu, pel districte de Cervera; N'Eduard Aunós, pel de Solsona, i En Santiago Estapé, pel de Seu d'Urgell.

Per altra part, el nostre consoci. En Magí Morera i Galicia, ha sigut proclamat candidat per Barcelona, qual circumscripció ha vingut elegint-lo ja fa uns quants anys.

No cal dir que desitgem de tot cor el bon éxit de la lluita.

La Festa de Sant Jordi. Per escaure's en dilluns, la Festa de Sant Jordi es celebrà el diumenge, havent resultat un acte solemne i gentil. Fou organitzada pels Pomells de Joventut lleydatans, Lliga Catòlica, Orfeó Lleydatà i la Lliga Regionalista, els delegats de les quals entitats mereixen el nostre aplaudiment per l'encert amb què han portat la celebració de la Festa.

Predicà el canonge Dr. Cardó que feu un sermò magistral com tots els seus; la concurrència nombrosa i escollida i al sortir, l'Orfeó cantà al mig de la Plaça de Sant Joan, varies composicions de son repertori.

Es de desitjar que en anys successius es repeteixi.

**COMERÇ DE
CALÇAT FET**

DE

Josep Borràs

DARRERES NOVETATS

PREU FIXE

Constitució, 20 : Lleyda

DROGUES,
QUEVIURES
I MERCERIA

— DE —

Joan Gené Sentis

Democràcia, 2 i Remolins, 2

PREUS BARATÍSSIMS

GRANS REGALS ALS

COMPRADORS

CENTRE JURÍDIC DE LLEYDA

COBRAMENT DE CREDITS

TRAMITACIÓ D'ASSUMPTES JUDICIALS

DIRECTOR - PROPIETARI:

Josep Galcerà Peguera

Procurador dels Tribunals

CONSTITUCIÓ, 18, 1.ER PIS.—LLEYDA